

Fros van der Maden

LEES MEE >> NT2

DOCENTENHANDLEIDING

Leescursus Nederlands voor jonge anderstaligen

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Antwoorden bij de lessen	9
3	Toetsen	45
	I Woordtoetsen	46
	II Leestoetsen	119
	III Woordenmixtoetsen	168
4	Antwoorden en normering van de toetsen	193
	I Woordtoetsen	194
	II Leestoetsen	213
	III Woordenmixtoetsen	220

1 Inleiding

Opzet van de methode

Met de methode *LEES MEE >> NT2* bereiden anderstalige jongeren zich wat betreft hun leesvaardigheid voor op het reguliere voortgezet onderwijs. De methode is dual van opzet: enerzijds wordt gewerkt aan taalverwerving, met name door het uitbreiden van de woordenschat en het aanleren van woordraadstrategieën, en anderzijds gaat het om het verwerven van leesstrategieën en het leren kennen van tekstsoorten en termen die bekend verondersteld worden in het reguliere onderwijs.

Tijdinvestering

Als alle opdrachten tijdens contacturen wordt gedaan, dan kunt u uitgaan van ongeveer zestig lessen, inclusief de toetsen. Het is echter heel goed mogelijk de lessen deels als huiswerk te laten maken. Als u daarvoor kiest, dan kan de methode in veel minder uren doorgewerkt worden.

Zowel geschikt voor individuele als klassikale aanpak

De methode leent zich zowel voor individueel als voor klassikaal werken. In klassenverband kunnen leerlingen er vanzelfsprekend ook in eigen tempo mee werken. Zodra een leerling een les afheeft, kan hij of zij deze zelfstandig nakijken met het antwoordblad bij de les dat u vindt in de docentenhandleiding. Vervolgens kan de leerling individueel de toets maken waar hij of zij aan toe is.

De docent kan er echter tevens voor kiezen om klassikaal met de methode te werken en een gezamenlijk tempo aan te houden, waarbij onderlinge verschillen in tempo gecompenseerd worden door de hoeveelheid huiswerk die een leerling maakt. Een mengvorm van klassikaal en individueel werken lijkt de meest aantrekkelijke vorm, omdat leerlingen dan zowel het eigen tempo kunnen volgen als ook samen dingen kunnen doen, zoals de introductie van een nieuw onderwerp. Met de klas warmlopen voor een nieuw thema kan bijvoorbeeld door samen een klassengesprek te voeren, in een uitdagende werkvorm iets te doen wat past bij het thema en/of samen een video over het onderwerp te bekijken. Ook kan het leuk zijn om de leerlingen zelf (in tweetallen) een introductie van een nieuw onderwerp te laten voorbereiden. Hieronder vindt u de thema's per blok op een rij:

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	Blok 5	Blok 6
1 kleding	4 huizen	7 kunst	10 de wet	13 dieren	16 ziekte
2 vervoer	5 voeding	8 energie	11 zakgeld	14 internet	17 sterren
3 sport	6 werk	9 reizen	12 tradities	15 tuinen	18 taal

Sommige creatieve slotopdrachten lenen zich ook goed voor groeps- of klassikaal werk. In een aantal gevallen zou er bijvoorbeeld een expositie van de eindproducten worden gemaakt, bijvoorbeeld van de zelfontworpen broeken in les 1 of van de flyers in les 7.

Overigens is het **niet** de bedoeling om de teksten **klassikaal te lezen**. De opdrachten in het werkboek nemen de leerling bij de hand en brengen hem of haar stapje voor stapje dichterbij de betekenis van de tekst. Dit proces is niet meer effectief wanneer de tekst al uitgebreid is besproken met de hele klas. Wel kan de A-tekst klassikaal worden nabesproken vanaf het moment dat de leerlingen 'De tweede ronde' met vragen over de tekst hebben afgerond. De B- en C-tekst kunnen klassikaal worden besproken zodra de leerlingen de opdrachten onder het kopje 'Tekstsoorten' hebben gedaan. In plaats van een klassikale behandeling is bij *LEES MEE >> NT2* individuele hulp op verzoek veel effectiever. Loop af en toe rond door de klas, dan komen die verzoeken om hulp vanzelf wel.

Tekstenboek

De methode bestaat uit een tekstenboek, een werkboek en een aantal toetsen. In totaal zijn er 18 lessen, verdeeld over zes blokken. Er zijn dus drie lessen per blok. Elke les worden in het tekstenboek één wat langere tekst (A) en twee korte teksten (B en C) aangeboden die thematisch samenhangen, zodat de leerlingen een groot aantal verschillende tekstsoorten leren kennen. De onderwerpen van de teksten sluiten aan op de belevingswereld van jongeren, waardoor ze uitnodigen tot lezen. Het niveau van de teksten klimt op van A2 naar B1 (Raamwerk NT2) naar 1F (Referentiekader Taal).

Werkboek

In het werkboek wordt de leerling op systematische wijze in een aantal fasen vertrouwd gemaakt met de teksten. Speelse en gevarieerde oefeningen zorgen ervoor dat leerlingen met plezier aan hun tekstbegrip werken. Let op: de leerling *start altijd vanuit het werkboek* (en dus niet vanuit het tekstenboek), want in het werkboek wordt aangegeven welke teksten wanneer en hoe bekeken of gelezen worden.

Een les begint steeds met een opdracht waarbij de leerlingen iets met het thema van de les doen, in 'Vooraf'. Vervolgens oriënteren ze zich op de vorm van de tekst in 'De buitenkant van de tekst'.

In 'De eerste ronde' lezen de leerlingen de hele tekst voor de eerste keer, altijd *zonder* woordenboek. Met behulp van niet al te moeilijke vragen krijgen ze een eerste indruk van de inhoud van de tekst. Ze hoeven in dit stadium nog niet alles te begrijpen.

Daarna verdiepen de leerlingen hun kennis van de woorden in de tekst in het onderdeel 'Woorden'. De teksten bevatten veel nieuwe woorden die snel opgenomen worden in de actieve woordenschat, doordat zij vaak terugkomen in de opdrachten en in de toetsen bij de methode. De leerlingen oefenen in dit onderdeel intensief met synoniemen en omschrijvingen, tegenstellingen, homoniemen, samengestelde woorden, werkwoorden, voorzetsels, figuurlijke taal enzovoort. Het onderdeel 'Woorden' besluit altijd met een schema waarin de leerlingen tien woorden invullen uit de tekst, inclusief vertaling en (een deel van) de zin waarin het woord voorkomt, die voor hen persoonlijk nieuw waren.

Dan volgt 'De tweede ronde', waarin de leerling aan de hand van diepergravende vragen een zo groot mogelijk begrip van de tekst bereikt.

Hierna gaat de leerling aan het werk met de twee korte satelietteksten (B en C) rond hetzelfde thema als de A-tekst in 'Tekstsoorten'. In deze teksten komen vaak woorden voor die nieuw zullen zijn, maar toch probeert de leerling steeds om de tekst zonder woordenboek te begrijpen. Natuurlijk mag het woordenboek gebruikt worden als het om woorden gaat die essentieel zijn voor het tekstbegrip en die ook na verkenning van de context voor problemen blijven zorgen. Maar het streven is om de zelfredzaamheid van de leerling te stimuleren, doordat hij of zij veelvuldig woordraadstrategieën toepast. Hierbij een opmerking over woordenboeken: leg standaard een stapeltje van het *Van Dale Pocketwoordenboek NT2* klaar in de klas. Zo leren de leerlingen om met een Nederlands-Nederlands woordenboek te werken. De uitleg in het woordenboek is in eenvoudige taal geformuleerd en plaatjes ondersteunen het begrip van de betekenissen. Overigens is in het werkboek ook een aantal opdrachten opgenomen waarin de leerling oefent met betekenissen en informatie opzoeken in een woordenboek.

De lessen in het werkboek besluiten altijd met een speelse, vaak creatieve, opdracht in 'Tot slot'. De functie van deze opdracht is vooral om het plezier in lezen te bevorderen. Over hoe het geleerde wordt getoetst leest u hieronder meer.

Volgorde van de lessen

De methode is lineair opgebouwd. Daarom moeten de lessen worden gedaan in de volgorde waarin ze in het boek staan. Opdrachten bouwen immers verder op wat in eerdere lessen is behandeld en woorden die in eerdere teksten zijn behandeld komen zonder toelichting voor in volgende teksten. Herhaling is immers essentieel, wil een leerling nieuwe woorden ook daadwerkelijk opnemen in de woordenschat (denk aan de Wet van Carpay: een nieuw woord moet zeven keer op verschillende manieren in verschillende contexten gebruikt zijn, voordat het onderdeel uitmaakt van onze woordenschat). Wijs uw leerlingen er dus nadrukkelijk op dat zij de volgorde van het boek moeten aanhouden en *alle* opdrachten moeten uitvoeren (niets overslaan!), omdat zij anders informatie missen die nodig is voor het werken met de methode. Sommige leerlingen hebben de neiging om in het boek te gaan

grasduinen en eerst aan de slag te gaan met wat hen een leuke tekst lijkt. Dat lijkt misschien aantrekkelijk, maar het verstoort de opbouw van de methode en de effectiviteit ervan.

Antwoordbladen en correctie door de docent

Verderop in deze docentenhandleiding vindt u de antwoordbladen bij de lessen. De antwoorden van één les passen steeds op een dubbelzijdige kopie. Met behulp van de antwoordbladen kan de leerling het eigen werk nakijken.

Een beperkt aantal opdrachten moet worden nagekeken door de docent. Deze opdrachten zijn gemarkeerd met een asterisk (*).

Toetsen

Bij de methode zijn 30 toetsen **op twee niveaus** (dus in totaal 60).

Er zijn 6 blokken; per blok zijn er dus 5 toetsen (op twee niveaus).

De toetsen vindt u in de docentenhandleiding.

Er zijn drie soorten toetsen:

- I. Woordentoetsen (3 per blok)
- II. Leestoetsen (1 per blok)
- III. Woordenmixtoetsen (1 per blok)

Let op: alle toetsen worden gemaakt **zonder** daarbij een **woordenboek** te gebruiken! Dit geldt dus ook voor de leestoetsen. In de teksten zijn zoveel mogelijk woorden gebruikt die de leerling inmiddels zou moeten kennen en wat betreft eventuele onbekende woorden zou de leerling zich moeten kunnen redden met de woordraadstrategieën die hij of zij geleerd heeft. De toetsen moeten immers kunnen laten zien in hoeverre de leerling inmiddels de aangeleerde strategieën beheerst; door de leerlingen een woordenboek te laten gebruiken bij de toetsen, zou dit doel van de toetsing teniet worden gedaan.

I Woordentoetsen

Nadat een les is afgerond, kijkt de leerling hem na met behulp van het antwoordblad. De bedoeling is dat de leerling vooral de foute antwoorden nog eens goed bekijkt en zich afvraagt waarom die nu precies fout zijn. De opgaven met * bespreekt hij of zij met de docent, evenals de fouten waarvan nog niet duidelijk is waarom ze niet goed zijn.

Vervolgens leert de leerling het onderdeel 'Woorden' en kijkt de rest van de les nog eens heel goed door, met de focus op nieuw geleerde woorden. Daarna maakt hij of zij de woordentoets bij die les.

Er zijn 18 woordentoetsen (= 6x3) op twee niveaus. De PLUS-woordentoets is bedoeld voor de leerlingen die verder zijn dan de rest van de groep; deze toets bevat

meer open vragen, die een groter beroep doen op de woordenschat van de leerling. U bepaalt zelf wie u welke toets geeft. In sterke klassen kan het dus ook zo zijn dat de hele groep alleen de PLUS-toetsen maakt.

Elke woordentoets moet 50 antwoorden opleveren. De docent kijkt de woordentoets na met behulp van de antwoordsleutel en geeft een cijfer door het aantal goede antwoorden te vermenigvuldigen met 2 en te delen door 10.

De leerling noteert het cijfer achterin het werkboek en visualiseert de eigen voortgang door het cijfer in te tekenen in het staafdiagram voor de woordentoetsen, ook achterin het werkboek. Bij de leestoetsen en de woordenmixtoetsen wordt dezelfde procedure gevolgd.

II Leestoetsen

Nadat alle woordentoetsen over een blok gemaakt zijn, kijkt de leerling het afgeronde blok nog eens heel goed door, waarbij dit keer de focus op *leesvaardigheid* ligt. Zijn er nieuwe termen geleerd in het blok? Wat voor opdrachten zijn er gedaan? Is alles uit het blok duidelijk?

Er zijn in totaal zes leestoetsen op twee niveaus, namelijk na elk blok een. De PLUS-toets is bedoeld voor de leerlingen die verder zijn dan de rest van de groep; deze toets bevat meer open vragen, die een groter beroep doen op de leesvaardigheid van de leerling. U bepaalt zelf wie u welke toets geeft. In sterke klassen kan het dus ook zo zijn dat de hele groep alleen de PLUS-toetsen maakt.

Elke leestoets moet 25 antwoorden opleveren. De docent kijkt de leestoets na met behulp van de antwoordsleutel en geeft een cijfer door het aantal goede antwoorden te vermenigvuldigen met 4 en te delen door 10.

De leerling noteert het cijfer achterin het werkboek en visualiseert de eigen voortgang door het cijfer in te tekenen in het staafdiagram voor de leestoetsen, ook achterin het werkboek.

III Woordenmixtoetsen

Nadat de leestoets over een blok gemaakt is en ook de woordentoets over de eerste les van het volgende blok gedaan is, is het tijd om de woorden van het vorige blok nog eens te herhalen. Over deze woorden maakt de leerling een zogenaamde woordenmixtoets.

Er zijn in totaal zes woordenmixtoetsen op twee niveaus, namelijk na elk blok een. De PLUS-toets is bedoeld voor de leerlingen die verder zijn dan de rest van de groep; deze toets bevat meer open vragen, die een groter beroep doen op de woordenschat. U bepaalt zelf wie u welke toets geeft. In sterke klassen kan het dus ook zo zijn dat de hele groep alleen de PLUS-toetsen maakt.

Elke woordenmixtoets moet 50 antwoorden opleveren. De docent kijkt de woordenmixtoets na met behulp van de antwoordsleutel en geeft een cijfer door het aantal goede antwoorden te vermenigvuldigen met 2 en te delen door 10. De

leerling noteert het cijfer achterin het werkboek en visualiseert de eigen voortgang door het cijfer in te tekenen in het staafdiagram voor de woordenmixtoetsen, ook achterin het werkboek.

Afname van de toetsen

Voor de woordentoets en de woordenmixtoets hebben de leerlingen in principe maximaal 20 minuten de tijd. Wanneer dit echt tot grote problemen leidt bij sommige toetsen, kunt u natuurlijk tot verlenging besluiten, maar op zich is het nuttig om de leerlingen te leren om met een tijdlimiet te werken. Natuurlijk kunt u in geval van dyslectische leerlingen de limiet ook verruimen.

Het is aan te raden om uw leerling(en) te verplichten om de eerste minuut nog niet te schrijven (pen nog niet in de hand nemen), maar eerst de hele toets goed door te kijken. Zo weten de leerlingen wat hen te wachten staat voor ze aan de toets beginnen. Dit kan leiden tot een planmatigere aanpak.

Voor de leesttoets geldt een limiet van 30 minuten, met een verplichte leestijd van twee minuten. Bij de toetsen hoeft geen proefwerkpapier te worden gegeven; alle antwoorden kunnen ingevuld worden op de (kopieën van de) toetsen. Vergeet niet om de toetsen na de nabespreking weer in te nemen, om te voorkomen dat ze 'rond gaan zwerven'.

Eigen resultaten bijhouden

Zoals hierboven al opgemerkt kan de leerling in zijn of haar werkboek de eigen toetsresultaten bijhouden en de voortgang visualiseren door de resultaten in te tekenen in een staafdiagram. Het idee hierachter is dat zo de ontwikkeling die ze doormaken aanschouwelijker wordt voor de leerlingen. Mogelijk heeft dit op sommige leerlingen een motiverend effect.

Houdt daarnaast ook zelf de resultaten van uw leerlingen bij, zodat u tijdig ziet wanneer een leerling extra individuele begeleiding nodig heeft.

Rest mij u en uw leerlingen veel succes en plezier te wensen met *LEES MEE >> NT2*.

Groningen, herziene versie november 2018

Fros van der Maden